

Keskkonnahoiu õppekavagrupi hindamisotsus Eesti Maaülikool

15/03/2016

**Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri
kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas kinnitada
hindamiskomisjoni aruande ja viia järgmine Eesti
Maaülikooli keskkonnahoiu õppekavagrupi esimese ja teise
õppeastme kvaliteedihindamine läbi 7 aasta pärast
kõrvaltingimusega**

Lähtuvalt ülikooliseaduse § 12² lg-st 1 ning selle § 10 lg-s 4 ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri (edaspidi EKKA) põhimääruse punkti 3.7.3 ning punktis 3.7.1 sisalduva volituse põhjal kehtestatud dokumendi “Õppekavagrupi kvaliteedi hindamine kõrghariduse esimesel ja teisel astmel” punkti 41 alusel sedastab Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu (edaspidi Nõukogu) järgmist:

1. Eesti Maaülikool kooskõlastas EKKAgaga õppekavagrupi kvaliteedihindamise aja 3.12.2014.
2. EKKA juhataja kinnitas 25.09.2015 korraldusega Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli bio- ja keskkonnateaduste ning keskkonnahoiu õppekavagruppide esimese ja teise õppeastme kvaliteedi hindamise komisjoni (edaspidi komisjon) koosseisus

Laurent Counillon – komisjoni esimees	professor, University of Nice-Sophia Antipolis (Prantsusmaa)
Olav Aarna	Kutsekoja nõunik (Eesti)
Dietwald Gruehn	professor, Technische Universität Dortmund (Saksamaa)
Kari Keinänen	professor, University of Helsinki (Soome)
Henricus Balthasar Joseph Leemans	professor, Wageningen University (Holland)
Ana Maria Pelacho Aja	dotsent, University of Wolverhampton (Suurbritannia)
Adrian Stan	üliõpilane, University of Medicine and Pharmacy “Viktor Babes” (Rumeenia)

3. Eesti Maaülikool esitas õppekavagrupis hindamisele järgmised õppekavad:

**keskkonnaplaneerimine ja maastikukujundus (bakalaureuseõpe)
keskkonnakaitse (bakalaureuseõpe)**

loodusvarade kasutamine ja kaitse (bakalaureuseõpe)
loodusvarade kasutamine ja kaitse (magistriõpe)
loodusturism (bakalaureuseõpe)
loodusturism (magistriõpe)
maastikukaitse ja –hooldus (magistriõpe)
linna- ja tööstusmaastike korraldus (magistriõpe)

4. Eesti Maaülikool esitas eneseanalüüsi aruande EKKA büroole 25.09.2015, mille hindamiskoordinaator saatis komisjonile 30.09.2015.
5. Hindamiskülastus Eesti Maaülikoolis toimus 1.-2.12.2015.
6. Komisjon saatis hindamisaruande projekti EKKA büroole 4.02.2016, mille EKKA edastas kõrgkoolile kommenteerimiseks 5.02.2016 ja millele Eesti Maaülikool esitas vastuse 22.02.2016.
7. Komisjon esitas lõpliku hindamisaruande EKKA büroole 7.03.2016. Hindamisaruanne on otsuse lahutamatu osa. Aruanne on kättesaadav EKKA koduleheküljel.
8. Lõpliku hindamisaruande ja eneseanalüüsi aruande edastas Nõukogu sekretär Nõukogu liikmetele 7.03.2016.
9. Nõukogu arutas saadud dokumente 15.03.2016 istungil 8 liikme osalusel ning otsustas tuua hindamisaruandest välja järgmised Eesti Maaülikooli keskkonnahoiu õppekavagrupi esimest ja teist õppeastet puudutavad tugevused, soovitused ning parendusvaldkonnad.

Õppekavagrupi tasand

Tugevused

- Õppehooned ning muu taristu on tänu Euroopa struktuurifondide rahastusele kõrgel tasemel ja võimaldavad head juurdepääsu ka erivajadustega üliõpilastele. Eesti Maaülikoolil on lisaks ka hulgaliselt vältimatu, kus üliõpilased saavad käia suvistel praktikumidel.
- Üliõpilaste juhendamine (eriti bakalaureuseastmes) on personaalne ja heal tasemel.
- Enamikul õppejõududest on doktorikraad. Üliõpilaste üldhinnang õppejõududele on väga positiivne. Õppejõudude vanuseline struktuur on tasakaalus. Suurem osa õppejõude on rahvusvahelise kogemusega, õppetöösse on kaasatud mitmed välisõppejõud. Õppejõudude publikatsioonid on heal rahvusvahelisel tasemel.
- Kõrgkool võtab arvesse üliõpilaste, vilistlaste ja tööandjate tagasisidet.
- Üliõpilased on rahul nii õppekavade, õppejõudude kui valitud kõrgkooliga.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Õppekavade hulk on üliõpilaste arvu ja kõrgkooli suuruse kohta liiga suur ning õppealane koostöö osakondade ja instituutide vaheline pole alati piisav. Selline olukord ei ole pikemas perspektiivis jätkusuutlik. Soovitatav on hoolikalt läbi mõelda, kuidas õppekavasid omavahel võimalikult efektiivselt kombineerida ja ühendada, jättes erialased spetsialiseerumised nt valikainete tasandile.
- Osade õppekavade nimetused tuleks sisuga paremini kooskõlla viia ning jälgida seda kooskõla ka tulevaste ümberkorralduste puhul.
- Üliõpilaste vähesus osadel õppekavadel on pigem põhjustatud õppekavade vähesest atraktiivsusest kui demograafilisest olukorrast.

- Kõrgkooli kvaliteetset taristut tuleks paremini reklaamida, eriti välisüliõpilaste seas.
- Olemasoleva taristu võimalusi arvestades ei ole laboratoorse ja praktilise töö tasakaal optimaalne. Kõik olemasolevad laborid ei leia täit kasutust ja see piirab üliõpilaste laboratoorse töö võimalusi. Praktikumide rahastus ei ole piisav.
- Õppesõitude (sh rahvusvaheliste) ja praktikumide korralduseks napib rahalisi vahendeid.
- Üliõpilaste rahvusvaheline mobiilsus on madal. Et mõlemasuunalist mobiilsust soodustada, tuleks pakkuda senisest enam inglisekeelset õpet.
- Väljalangevus on küllalt suur, eriti õpingute esimeses pooles.

Õppekavade tasand

Keskkonnakaitse (bakalaureuseõpe)

Tugevused

- Õppekaval on väga head sidemed praktikakohtadega nii lokaalsel, regionaalsel kui riiklikul tasandil, nii kohalike omavalitsuste kui ettevõtetega.
- Õppejõud arendavad ja kasutavad aktiivselt e-õppe võimalusi.
- Õppetöös on heas tasakaalus teoreetiline, teaduslik ja praktiline õpe.
- Üliõpilaste hindamise meetodid on hästi välja arendatud. Akadeemilise petturluse üle toimub tõhus kontroll.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Soovitav on koostöös tööandjate ja vilistlastega töötada välja selge nägemus teadmistest ja oskustest, mille üliõpilased peaksid õppekava käigus omandama, ja sellest, kuidas neid teadmisi ja oskusi omavahel tasakaalustada ja integreerida.
- Õppekava parema sidususe huvides on soovitav õppeainete arvu vähendada ning arendada välja suuremahulisemad integreeritud ainekursused.
- Õppejõududele tuleks pakkuda senisest enam võimalusi e-õppe alasteks koolitusteks.
- Nooremate õppejõudude kõrge õpetamiskoormus piirab nende teadustöö ulatust ja kvaliteeti. Et õppe- ja teadustöö omavahel paremini sidustada ning tõsta lõputööde kvaliteeti, tuleks luua õppejõududele paremad võimalused aktiivseks erialaseks teadustegevuseks ja doktorantide juhendamiseks.
- Õppetöösse kaasatud välis- ja külalisõppejõudude tegevust tuleks paremini koordineerida ning selle tulemuslikkust tõhusamalt hinnata.
- Üliõpilasorganisatsioone (nt EPSA) tuleks senisest tõhusamalt kaasata õppekavaarendusse ja õppetöö korraldusse. Samuti võiks EPSA hoida tihedamat kontakti ülikooli vilistlastega.
- Üliõpilastele tuleks pakkuda erialase uurimistöo võimalusi juba õpingute ajal, kaasates neid teadusprojektidesse nt uurimisassistentidena.

Keskkonnaplaneerimine ja maastikukujundus (bakalaureuseõpe)

Tugevused

- Õppekaval on head sidemed töömaailmaga nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil.
- Õppekava sisu ajakohastatakse järjepidevalt, võttes arvesse tagasisidet tudengitelt, erialaspetsialistidelt ja rahvusvaheliselt teadusringkondadelt.

- Õppekava põhineb kursuseprojektidel, mis käsitlevad tegelikke planeerimisjuhtumeid. Projektide lahutamatuks osaks on selle lõpptulemuste esitlus ja arutelu.
- Õppejõud (sh välisõppejõud) kasutavad erinevaid tänapäevaseid aktiivõppe meetodeid.
- Heas tasakaalus on rühmatöö ja iseseisva töö projektid.
- Mitmete õppeainete raames toimuvad välipraktikumid ja õppereisid.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Üliõpilased peaksid lõputöö kirjutamiseks omandama paremad teoreetilised alused.
- Ökoloogia õppeainete raames tuleks käsitleda ka kliima- ja kliimamuutuste küsimusi.
- Üliõpilastele tuleks pakkuda laialdasemaid praktikavõimalusi. Koostöös rahvusvaheliste erialaorganisatsioonidega tuleks arendada välja praktikakohtade võrgustik.
- Õpikud peaksid olema üliõpilastele paremini kättesaadavad.
- Ülikoolilinnakut (roheala ja dendroparki) saaks õppetöös loomingulisemalt ära kasutada.
- Interaktiivseid e-õppe keskkondi (Moodle, Wiki) tuleks õppetöös senisest aktiivsemalt kasutada.
- Rohkem tuleks pöörata tähelepanu õppejõudude õpetamisoskuste arendamisele ja ajakohastamisele. Õppejõudude värbamisel tuleks arvestada ka nende pedagoogilisi oskusi.
- Õppekavaarendusse ja õppetöösse tuleks kaasata ka praktikuid väljastpoolt kõrgkooli.
- Õppejõudusid tuleks innustada doktoriõpinguid õigeaegselt lõpule viima.
- Õppekava tuleks potentsiaalsetele üliõpilastele paremini tutvustada.

Loodusturism (bakalaureuse- ja magistriõpe)

Tugevused

- Õppejõudude ja üliõpilaste motivatsioon on kõrge.
- Õppekava on arendatud välja koostöös rahvusvaheliste tippspetsialistidega ning võrreldav teiste sarnaste Euroopa õppekavadega. Õppekava tugevuseks on kõrgetasemeline loodusteaduslik õpe, mida täiendavad sotsiaalteadused, keskkonnaõigus ja –majandus.
- Õppejõud osalevad rahvusvahelistes projektides, mille raames saavad üliõpilased praktikavõimalusi ning ka ainet oma lõputöödeks.
- Õppejõud arendavad regulaarselt oma õpetamisoskusi. Mitmete õppeainete raames rakendatakse probleemi- ja projektipõhist õpet.
- Õppetöö käigus tutvustatakse üliõpilastele 3D kaardistamist.
- Õppetöö praktiline osa toetab selle teoreetilist poolt praktilise väljaõppega ning annab üliõpilastele ülevaate tulevastest karjäärivõimalustest. Õppetöö läbiviimises osalevad ka praktikud.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Loodusteaduslikud ja sotsiaalteaduste õppeained tuleks omavahel paremini läbi probleemipõhise õppe integreerida.
- Bakalaureusetasemel tuleks tugevdada teadustöö metodoloogia osa.
- Moodle keskkond ei leia piisavalt kasutust. Õppetöös tuleks kasutada rohkem interaktiivseid veebikeskkondi.
- Raamatukogu kasutus peaks olema õppeprotsessi paremini integreeritud. Tehnilised õppevahendid peaksid olema paremal tasemel.
- Õppeainete raames tuleks viia läbi rohkem botaanika ja zoologia alaseid praktikume.

- VÕTA korraldus on keerukas ja ebaselge.
- Juhendamiskoormus on ebaühtlaselt jaotunud.
- Vilistlaste kohta tuleks hankida regulaarsemat teavet ning pakkuda neile elukestva õppe raames täienduskoolitusi. Vilistlaste kaasamine aitaks ka õppekava turustada.
- Soovitav on kaaluda inglisekeelse magistriõppekava avamist.

Loodusvarade kasutamine ja kaitse (bakalaureuse- ja magistriõpe)

Tugevused

- Loodusvarade kasutamise ja kaitse valdkonnas on ülikoolil head sidemed erialapraktikute ning ettevõtete ja poliitika kujundavate organisatsioonidega.
- Teaduslaborid on kaasaegsed ja hästi varustatud.
- Eriala- ja ettevõttepraktika ning õppesõitude käigus saavad üliõpilased hea ülevaate tulevastest töötingimustest.
- Enamik õppejõude tegeleb aktiivselt teadustööga, mis kajastub ka õpetamises ja soodustab üliõpilaste kriitilise mõtlemise arengut.
- Nõrgematele üliõpilastele pakutakse individuaalset järeleaitamist.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Õppekava juht ja õppekavanõukogu peaksid õppekava osas kujundama välja selge tulevikuvaate, kus asetatakse enam rõhku keskkonnamuutuste ja ressursside õigeaegse juhtimise teemadele. See võimaldaks erinevaid õppeaineid omavahel integreerida ja vähendada õppekava killustatust.
- Osade õppeainete kirjeldused põhinevad aegunud materjalil.
- Õppekavad keskenduvad tugevalt Eesti ressurssidele ning Eesti ressursikasutuse traditsioonidele. Arendada tuleks õppekavade rahvusvahelist mõõdet.
- Bakalaureusetasemel tuleks tugevdada teadustöö metodoloogia osa.
- E-õppe meetodeid tuleks õppetöös senisest aktiivsemalt kasutada.
- Õppelaborite kvaliteeti tuleb tõsta, hetkel on need kehvast tasemest või halvasti varustatud.
- Õppekavadel kasutatakse vähe nüüdisaegseid õpetamismeetodeid. Nende kasutust tuleks igati soodustada ning hinnata selle tulemuslikkust. Õppejõud ja õppetöös osalevad praktikud peaksid oma õpetamisoskusi regulaarselt arendama.
- Soovitav on hoida tihedamat kontakti vilistlastega, kelle käest võiks saada kasulikku teavet õppekavade ühiskondliku olulisuse ja töövõimaluste kohta.

Linna- ja tööstusmaastike korraldus (magistriõpe)

Tugevused

- Õppekavale sisseastumisel on kõrge konkurss.
- Õppekaval on heas tasakaalus teoreetiline ja praktiline õpe. Praktikakohtade valik on lai, sõlmitud on mitmeid praktikalepinguid.
- Õppetöös osalevad praktikutest keskkonnaekspertid.
- Õppejõudude publikatsioonide arv on kasvav, sõlmitud on palju teadus- ja arendustegevuse lepinguid.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Väikesemahuliste õppeainete suur hulk ei võimalda olulisemates valdkondades piisavat süvenemist. Välja tuleks töötada suuremahulisemad ja sidusad ainekursused, et vähendada õppekava killustatust ja saavutada omandatavate teadmiste ja oskuste parem integratsioon.
- Õppekava tuleks järjepidevalt ajakohastada, et tagada õppe teaduspõhisus ning teoreetilise ja rakendusliku suuna optimaalne tasakaal.
- Õppekava sisu ei vasta täielikult selle eesmärkidele. Eesmärgina on toodud pakkuda mh süvateadmisi keemiliste protsesside ja ökotoksikoloogia alal, kuid õppekavas see eesmärk ei kajastu.
- Uute õppemeetodite rakendamine toimub aeglaselt. Moodle keskkonnas olevaid kursusi tuleks arendada ja luua uusi e-kursusi.
- Kõiki magistrante tuleks kaasata teadusprojektidesse.
- Õppejõudude ametikohtadele pole piisavalt konkurssi.
- Õppejõud peaksid aktiivsemalt osalema teadustegevuses.
- Õpetamis- ja juhendamiskoormus on ebaühtlaselt jaotunud. Teadurite ja õppejõudude töökoormus tuleks viia paremasse tasakaalu.
- Viliistlastelt ja õppejõududelt tuleks süstemaatiliselt koguda tagasisidet ning seda regulaarselt analüüsida.

Maastikukaitse ja -hooldus (magistriõpe)

Tugevused

- Õppekavas on heas tasakaalus praktiline ja teoreetiline õpe. Tänu koostööle teiste instituutide ja uurimisasutustega on üliõpilastel võimalik valida väga erinevate magistritöö teemade vahel.
- Üliõpilastel on võimalik anda õppeainetele ja õppejõududele igakülgset tagasisidet. Üliõpilaste tagasisidega tegeletakse tõsiselt.
- Üliõpilasi juhendavad tunnustatud teadlased, kes on pühendunud kas alus- rakendus- või interdistsiplinaarsetele uuringutele. See tagab juhendamise kvaliteedi ja loob head eeldused lõputöö kirjutamisele.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Õppekava tuleks muuta sidusamaks. Selleks tuleks kujundada välja terviklik visioon maastike ja loodusvarade kasutamisest ja kaitsest, mis aitaks õppekavas parandada tasakaalu loodusteaduslike baasteadmiste, teadustöö oskuste ning praktiliste teadmiste ja kogemuste vahel.
- Osad ainekirjeldused põhinevad aegunud õppematerjalil.
- Rohkem tuleks pöörata tähelepanu nüüdisaegsete õppemeetodite rakendamisele. Õppejõududel on soovitatav oma õpetamisoskusi regulaarselt arendada.
- Rohkem tuleks asetada rõhku osalemisele rahvusvahelistes projektides (nt Horizon2020), kutsuda kohale tuntud välisõppejõude ning soodustada üliõpilaste osavõttu õpirändest.

- 10.** Dokumendi „Õppekavagrupi kvaliteedi hindamine kõrghariduse esimesel ja teisel astmel“ p 41 sätestab, et hindamisnõukogu kinnitab hindamisaruande 3 kuu jooksul pärast selle saamist. Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi

ning otsustab viia järgmine õppekavagrupi kvaliteedi hindamine läbi kas 7 aasta pärast või vähema kui 7 aasta pärast.

11. Nõukogu kaalus punktis 9 toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning leidis, et õppekava, sellel toimuv õpe ning õppealane arendustegevus vastavad nõuetele tingimusel, et kõrgkool kõrvaldab järgmised puudused:
- Õppekavade hulk on üliõpilaste arvu ja kõrgkooli suuruse kohta liiga suur. Selline olukord ei ole pikemas perspektiivis jätkusuutlik. Soovitatav on arvestada õppekavade võimaliku ühendamise ja kombineerimise korral ka bio- ja keskkonnateaduste õppekavagruppi kuuluvate õppekavadega.
 - Osadel õppekavadel on kasutusel iganenud õppemeetodid ning aegunud õppematerjal, mis ei toeta vajalikul määral õppetöö eesmärkide Vabariigi Valitsuse määruse "Kõrgharidusstandard" (KHS) § 6 lg 5 mõttes. Õppetöös tuleks pöörata rohkem tähelepanu õppijakesksele lähenemisele ja nüüdisaegsete õppemeetodite rakendamisele ning pakkuda õppejõududele vastavalt KHS § 6 lg 7 punktile 3 erialase enesetäienduse võimalusi pedagoogiliste oskuste täiendamisel.
 - Vastavalt KHS § 6 lg-le 1 *peavad õppekavad olema kooskõlas õppeasutuse tegevussuundadega, mis tulenevad õppeasutuse arengukavast, põhikirjast või põhimäärusest*. Eesti Maaülikooli arengukavas aastani 2025 on sihtideks seatud mh üliõpilaste õpingute katkestamise vähenemine pärast esimest õppeaastat. Hetkel on õppekavagrupi üliõpilaste väljalangevus küllalt suur, eriti õpingute esimeses pooles.
12. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 1 p 2 järgi on *haldusakti kõrvaltingimus haldusakti põhiregulatsiooniga seotud lisakohustus* ja p 3 kohaselt ka *lisatingimus haldusakti põhiregulatsioonist tuleneva õiguse tekkimiseks*. HMS § 53 lg 2 p-d 2 ja 3 sätestavad, et *haldusaktile võib kehtestada kõrvaltingimuse, kui kõrvaltingimusest tuleks haldusakt jätta andmata või kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel*. Nõukogu leidis, et kõrvaltingimusest tuleks järgmine õppekavagrupi kvaliteedihindamine viia läbi vähem kui 7 aasta pärast ning

OTSUSTAS

Kinnitada hindamisaruanne ning viia järgmine Eesti Maaülikooli keskkonnahoiu õppekavagrupi esimese ja teise õppeastme kvaliteedi hindamine läbi 7 aasta pärast järgmise kõrvaltingimusega:

Eesti Maaülikool esitab hiljemalt kuupäevaks 15.03.2017 punktis 11 kirjeldatud puuduste kõrvaldamise kohta tegevuskava ja –aruande.

Otsus võeti vastu 8 poolthäälega. Vastu 0.

13. Kui Eesti Maaülikool kõrvaltingimust tähtaegselt ei täida, tunnistas Nõukogu hindamisotsuse kehtetuks ja määrab uue õppekavagrupi kvaliteedihindamise tähtaja või kehtestab hindamisotsusele uue kõrvaltingimuse.
14. Isikul, kes leiab, et otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on võimalik esitada vaie EKKA hindamisnõukogule 30 päeva jooksul pärast seda, kui vaide esitaja vaidlustatavast toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama. Otsuse kohtulik

vaidlustamine on võimalik 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumajja halduskohtumenetluse seaduses sätestatud korras.

Tõnu Meidla
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär